

Į pagalbą mokytojams įgyvendinant įtraukujį ugdymą

Įtraukties švietime plėtra yra iššūkis, kurį galima įveikti tik visų sutelktomis pastangomis. Įtraukiojo ugdymo plėtra Lietuvoje siekiama, kad kiekvienas vaikas, nepriklausomai nuo jo poreikių, turėtų galimybę mokytis kartu su bendraamžiais įprastoje mokyklos aplinkoje. Šis ugdymo modelis paremtas tarptautiniais standartais ir principais bei apibrėžiantis žmogaus teises ir lygybę.

Atsižvelgiant į mokinių specialiųjų ugdymosi poreikių (SUP) įvairovę, keletas praktinių patarimų, kaip veiksmingai organizuoti įtraukujį ugdymą, ir priminimas apie svarbiausius išteklius bei paramos kanalus, kurie gali pagelbėti Jums šiame procese.

Kviečiame aktyviai imtis lyderystės, plėtoti, kurti bei išbandyti naujas praktikas, jomis dalintis ir bendradarbiauti tiek mokyklos bendruomenėse, tiek už jų ribų.

Kaip parengti individualų ugdymosi planą?

Kiekvienam mokiniui, turinčiam SUP, svarbu sudaryti individualų ugdymosi planą. Galima naudotis Nacionalinės švietimo agentūros parengtomis rekomendacijomis, kurios skirtos bendrosioms programoms pritaikyti. Šias rekomendacijas rasite nuorodoje [čia](#). Rengiant planą taip pat labai svarbus bendradarbiavimas su vaiko gerovės komisijos specialistais.

Švietimo, mokslo ir sporto ministro patvirtintose Rekomendacijose mokykloms dėl mokinių, turinčių klausos, regos sutrikimus, ugdymo organizavimo ir Ugdymo organizavimo rekomendacijose mokiniams, kuriems diagnozuotas autizmas (dokumentų nuorodos [čia](#) ir [čia](#)), surasite naudingos, specifinės informacijos apie mokinių, turinčių regos, klausos ar autizmo sutrikimų, ugdymo organizavimą dirbant kartu su specialistais – logopedu, specialiuoju pedagogu ir kitais. Ugdymo organizavimo rekomendacijose mokiniams, kuriems nustatytas elgesio ar / ir emocijų sutrikimas, mokykloms yra pateikiami algoritmai dėl ugdymo planavimo, aplinkų pritaikymo bei individualaus ugdymo įgyvendinimo (dokumento nuoroda [čia](#)).

Svarbūs elementai atliekant praktinius / laboratorinius darbus su SUP turinčiais mokiniais:

Mokinių, turinčių SUP, dalyvavimas praktiniuose / laboratoriniuose darbuose turėtų būti organizuojamas taip pat kaip ir kiekvienoje kitoje pamokoje. Tokioms veikloms organizuoti reikalingas kompleksinis pasirengimas: mokytojo, mokinio padėjėjo ir švietimo pagalbos specialistų pastangos (detalesnė informacija apie pasirengimą gamtamokslinėms veikloms **LĮŠČ svetainėje » veiklos sritys » žiūrėti pagal sutrikimų grupes**, nuorodos **čia ir čia**).

- **Pasirengimas (įvertinti kiekvieno mokinio poreikius, gebėjimus, naudojamą įrangą, reikalingas saugumo priemones ir kt.).**
- **Kuo detalesnis planas (galimi reagavimo veiksmai).**
- **Mokinių parengimas ir aplinkos pritaikymas (bandomieji darbai simuliacinėse aplinkose, palikta vietos judėjimui).**
- **Elgesio valdymas (struktūra, taisyklės, susitarimai, nuoseklumas).**
- **Priežiūra ir palaikymas (papildomas personalas, sutartų individualių strategijų naudojimas, visų dalyvaujančiųjų aptartas skubios pagalbos planas nenumatytiems atvejams).**
- **Organizavimas (instruktažas, skirstymas į mažesnes grupes, esant galimybėms laboratorinio darbo skaidymas dalimis, skiriant pakankamai laiko, kad mokinių nereikėtų skubinti, aiški komunikacija, stebėjimas ir pagalba).**
- **Aptarimas / Apžvalga po veiklos (kas ir kaip sekėsi, kur ir kokie sunkumai).**

Iškylus dvejuose dėl eksperimentinės veiklos saugumo su medžiagomis, priemonėmis, instrumentais ir (arba) įranga, galimas veiklos keitimas programėlėmis su laboratorinių darbų eksperimentų simuliacijomis, vizualizacijomis ir pan.

Universalus dizaino mokymuisi panaudojimas įtraukiajame ugdyme

Universalus dizainas mokymuisi (toliau – UDM) – tai tarpdisciplininių edukologijos ir neuromokslinių tyrimų įrodymais pagrįsta ugdymo sistema, skatinanti lanksčiai derinti didaktinius sprendimus su neurokognityviniais procesais, vykstančiais besimokančiųjų nervų sistemoje mokymosi proceso metu (platesnę informaciją rasite **čia**). Siekiant sėkmingai įgyvendinti įtraukijį ugdymą, siūloma UDM prieiga, orientuota į visų besimokančiųjų poreikių užtikrinimą:

„Universalus dizaino mokymuisi gairės“, www.tukstantmeciomokyklos.lt » [Leidiniai](#) » [Universalus dizaino mokymuisi gairės](#)

ir www.ebooks.vitaelitera.lt » [Knygų lentyna](#) » [Anatomija](#) » [Universalus dizaino mokymuisi taikymas praktikoje](#)

„Universalus dizaino mokymuisi taikymas 100 mokymo metodų visiems mokiniams“.

Pagalba ir bendradarbiavimo galimybės – kur ir kada galima kreiptis?

Pedagoginės psichologinės tarnybos

Daugelyje savivaldybių veikiančių pedagoginių psichologinių tarnybų (PPT) specialistai atlieka vaikų, mokinių įvertinimą, teikia rekomendacijas ugdymui, skiria švietimo pagalbą ir (arba) ugdymo pritaikymą, bendradarbiaudami su mokyklų vaiko gerovės komisijomis. Individualiais atvejais galimi susitikimai su PPT specialistais, jiems atvykstant pristatyti vaiko ugdymui teikiamus pasiūlymus. Tarnybų kontaktus rasite [čia](#) (PPT neturinčios savivaldybės yra sudariusios sutartis dėl paslaugų teikimo su kitos savivaldybės PPT).

Regioniniai specialiojo ugdymo centrai

Šie centrai teikia metodinę pagalbą šalies mokykloms, darželiams, mokytojams ir švietimo pagalbos specialistams, kurie ugdo SUP turinčius mokinius. Regioninių centrų specialistai dirba ne tik pačiuose centruose, jie vyksta ir į mokyklas, kurioms reikia konsultacijų. Centrai gali padėti stiprinti pedagoginių darbuotojų, mokytojų, mokinio padėjėjų kompetencijas, konsultuoti mokytojus ir tėvus dėl ugdymo metodų pritaikymo, švietimo pagalbos teikimo, mokymo ir mokymosi metodų, priemonių, aplinkos pritaikymo.

REGIONINIAMS SPECIALIOJO UGDYMO CENTRAMS PRISKIRTI REGIONAI:

- **Gelgaudiškio „Šaltinio“ specialiojo ugdymo centrui priskirtas regionas** – Jurbarko r., Kalvarijos, Kazlų Rūdos, Marijampolės, Pagėgių, Raseinių r., Šakių r., Tauragės r. ir Vilkaviškio r. savivaldybės;
- **Kaišiadorių šventosios Faustinos ugdymo centrui** – Alytaus m., Alytaus r., Druskininkų, Elektrėnų, Kaišiadorių r., Lazdijų r., Trakų r. ir Varėnos r. savivaldybės;
- **Kauno šv. Roko mokyklai** – Birštono, Kauno m., Kauno r., ir Prienų r. savivaldybės;
- **Panevėžio „Šviesos“ ugdymo centrui** – Biržų r., Kėdainių r., Kupiškio r., Panevėžio m., Panevėžio r., Pasvalio r. ir Rokiškio r. savivaldybės;
- **Plungės specialiojo ugdymo centrui** – Kretingos r., Mažeikių r., Palangos m., Plungės r., Rietavo, Skuodo r., Šilalės r. ir Telšių r. savivaldybės;
- **Šiaulių „Santakos“ ugdymo centrui** – Akmenės r., Joniškio r., Kelmės r., Pakruojo r., Radviliškio r., Šiaulių m. ir Šiaulių r. savivaldybės;
- **Ukmergės „Ryto“ ugdymo centrui** – Anykščių r., Ignalinos r., Jonavos r., Molėtų r., Širvintų r., Švenčionių r., Ukmergės r., Utenos r., Visagino ir Zarasų r. savivaldybės;
- **Vilniaus Šilo ugdymo centrui** – Šalčininkų r., Vilniaus m. ir Vilniaus r. savivaldybės;
- **Klaipėdos „Medeinės“ mokyklai** – Klaipėdos m., Klaipėdos r., Neringos ir Šilutės r. savivaldybės.

Mokykloms padeda ir nacionaliniai centrai

Nacionaliniai centrai mokyklų ir darželių mokytojus, vadovus, švietimo pagalbos specialistus, mokinio padėjėjus nuolatos kviečia į nemokamas nuotoline konsultacijas, teminius seminarus, mokymus. Nacionaliniai centrai taip pat padeda visai mokyklai sistemškai pasiruošti ugdyti SUP turinčius mokinius. Šių centrų interneto svetainėse pateikiamos išsamios metodikos ir nurodymai, kaip teikti ugdymą mokiniams su konkrečiais ugdymosi poreikiais. Kiekvienas centras dirba tam tikroje SUP srityje.

LIETUVOS ĮTRAUKTIES ŠVIETIME CENTRAS

Mokymosi sutrikimai, elgesio ir / ar
emocijų sutrikimai, įvairiapusiai
raidos sutrikimai.

LIETUVOS AKLŲJŲ IR SILPNAREGIŲ UGDYMO CENTRAS

Regos sutrikimai.

LIETUVOS KURČIŲJŲ IR NEPRIGIRDINČIŲJŲ UGDYMO CENTRAS

Klausos sutrikimai.

„DIEMEDŽIO“ UGDYMO CENTRAS

Elgesio ir / ar emocijų sutrikimai.

Kaip ir kur galiu įgyti naujų įgūdžių ir žinių?

Pedagogų rengimo centrai – Vilniaus universitetas ir Vytauto Didžiojo universitetas – įgyvendina pedagogams skirtas nacionalines kvalifikacijos tobulinimo programas įtraukiojo ugdymo srityje: **Įtraukusis ugdymas universalaus dizaino prieigoje** (VDU, 10 kreditų), **Įtraukiosios mokyklos kūrimo strategijos** (VU, 10 kreditų), **Įtraukusis meninis ugdymas** (VU, 5 kreditai). Pagal šias programas pedagoginiai darbuotojai gali mokytis nemokamai, mokymosi grafikas derinamas prie darbo grafiko, bent 40 proc. veiklų yra praktinės. Nacionaliniai centrai nuo rudens pradės mokymus mokinio padėjėjams pagal savo specializaciją SUP grupėse.

